

SOPHIANUM

DE SCHOLENGEMEENSCHAP VOOR HET HEUVELLAND

GYMNASIUM ATHENEUM HAVO MAVO VMBO

Examenreglement

Programma van Toetsing en Afsluiting
(PTA)

HAVO 4

2021-2022

VOORWOORD

In de bovenbouw van de havo zijn alle leerlingen examenkandidaten. Het eindexamen bestaat voor ieder vak uit een **schoolexamen** en wordt voor een aantal vakken aangevuld met een **centraal examen**. Al in leerjaar 4 worden onderdelen van het schoolexamen afgenomen. Leerlingen werken in een zogenaamd 'cohort' dat start vanaf de start in leerjaar 4 tot en met het eindexamen in leerjaar 5.

In het Eindexamenbesluit staan de wettelijke regels van het eindexamen. Enkele belangrijke zaken hieruit, aangevuld met schoolspecifieke bepalingen staan in dit **examenreglement**. Ondanks dat het taalgebruik van dit onderdeel formeel is, neem de tekst wel aandachtig door om onaangename verrassingen te voorkomen. Naast het examenreglement is er een beschrijving van vakspecifieke zaken, zoals leerstof, wegingspercentage en toetsvorm. Deze omschrijvingen vormen het **Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)**.

Het examenreglement en PTA worden uiterlijk 1 oktober gepubliceerd op de schoolwebsite en zijn inzichtelijk voor ouders/verzorgers en leerlingen.

De bepalingen in het examenreglement en PTA zijn gedurende het schooljaar leidend. Wijzigingen mogen alleen worden doorgevoerd door het bevoegd gezag, met instemming van de medezeggenschapsraad. Deze zullen dan zo spoedig mogelijk worden meegedeeld aan ouders/verzorgers en leerlingen die het betreft.

Uiteraard wensen wij jullie veel succes met een positieve start van jullie bovenbouwperiode op het Sophianum.

Jos Gulpen Conrector havo-vwo, Examensecretaris
Wesly Sauren Kolomcoördinator havo
Natascha Jongen PTA-coördinator

Voor akkoord:

J. Hupperetz
Rector Sg. Sophianum

Inhoudsopgave

EXAMENREGLEMENT	4
1. ALGEMENE BEPALINGEN	4
2. INHOUD VAN HET EINDEEXAMEN	10
3. HET SCHOOLEXAMEN	11
4. REGELING VAN HET CENTRAAL EXAMEN	14
5. UITSLAG, HERKANSING, DIPLOMERING	16
6. OVERIGE BEPALINGEN	21
PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING	24
1. ALGEMENE BEPALINGEN PTA	24
2. TIJDVAKKEN	25
3. REGELS BETREFFENDE DE VAKKEN EN SCHOOLEXAMEN - ONDERDELEN	26
4. CIJFERBEPALING	28
5. HERKANSING EN HEREXAMEN	31
6. PRAKTISCHE REGELS	33
7. OVERZICHT PTA PER VAK	34

EXAMENREGLEMENT

1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- «de wet»: de Wet op het Voortgezet Onderwijs;
- «Eindexamenbesluit»: het Eindexamenbesluit VO (inclusief wijzigingen);
- «CvTE»: het College voor Toetsen en Examens;
- «inspectie»: de inspectie, bedoeld in de Wet op het Onderwijstoezicht;
- «school»: het Sophianum, scholengemeenschap in het Heuvelland;
- «bevoegd gezag»: de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs;
- «rector»: de rector van de school;
- «afdeling»: een groepering van leerjaren en onderwijsvormen binnen de school; in dit geval de havo;
- «kolomcoördinator»: het personeelslid van de school dat taakverantwoordelijk is voor het onderwijs en de leerlingbegeleiding in een afdeling;
- «schooljaar»: het tijdvak dat aanvangt op 1 augustus en eindigt op 31 juli van het daaropvolgende jaar;
- «kandidaat»: een ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten;
- «gecommiteerde»: een gecommiteerde als bedoeld in artikel 36 van het Eindexamenbesluit;
- «examinator»: degene die is belast met het afnemen van het examen in een vak;
- «vakken»: vakken en andere programmaonderdelen;
- «profielwerkstuk»: het in artikel 4 van het Eindexamenbesluit bedoelde profielwerkstuk;
- «toets»: een toets met schriftelijke, mondelinge of digitale vragen en opdrachten, of een praktische opdracht;
- «eindexamen»: een examen ten minste in het geheel van de voorgeschreven vakken (dus het geheel van schoolexamen en centraal examen);
- «staatsexamen»: een examen als bedoeld in artikel 60 van de wet;
- «herkansing»: het opnieuw deelnemen aan een toets van het centraal examen of het schoolexamen;
- «examenstof»: de aan de kandidaat te stellen eisen.

Artikel 2. Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting

Het bevoegd gezag stelt jaarlijks vóór 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast, dat in elk geval betrekking heeft op het desbetreffende schooljaar.

Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting worden door het bevoegd gezag vóór 1 oktober toegezonden aan de inspectie en digitaal beschikbaar gesteld aan iedere kandidaat.

Artikel 3. Inhoud van het Examenreglement

1. Het Examenreglement is vastgesteld conform het Eindexamenbesluit.
2. In alle gevallen, waarin het Examenreglement niet voorziet, beslist de rector.
3. In geval regels van deze regeling in tegenspraak zijn met het Eindexamenbesluit prevaleert het Eindexamenbesluit.

Artikel 4. Toelating tot het eindexamen

1. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.
2. Een kandidaat kan in enig tijdvak van het centraal examen slechts worden toegelaten, wanneer hij het schoolexamen met inbegrip van alle voorgeschreven opdrachten en het profielwerkstuk volledig heeft afgerond. De rector kan in afwijking hiervan een kandidaat, die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten vóór de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak af te sluiten vóór het centraal examen in dat vak, doch na aanvang van het eerste tijdvak.

Artikel 5. Afnemen eindexamen

1. De rector en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af;
2. De rector wijst een secretaris van het eindexamen aan.
3. De eindexamencommissie bestaat uit:
 - de examensecretaris
 - de kolomcoördinator havo
 - de PTA-coördinator
4. De kandidaat wendt zich tot de kolomcoördinator van zijn afdeling voor:
 - algemene informatie over het examen;
 - aanvragen voor vrijstellingen;
 - aanvragen voor herkansingen schoolexamen;
 - aanvragen voor een herkansing centraal examen;
 - inzage in examenwerk;
 - verklaringen over een afgelegd examen;
 - verzoeken om afwijking van de wijze van examineren;
 - verzoeken om spreiding van het examen.

Artikel 6. Indeling eindexamen; profielwerkstuk

1. Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen dan wel uit beide.
2. Het schoolexamen omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, inclusief een presentatie, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel.
3. Het profielwerkstuk heeft betrekking op één vak of meer vakken van het eindexamen.
Tenminste één van de vakken heeft een omvang van 400 uur of meer voor vwo en 320 uur of meer voor havo.

Artikel 7. Onregelmatigheden

1. De rector kan maatregelen nemen indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt of zonder geldige reden afwezig is.
2. De maatregelen bedoeld in het eerste lid die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen,
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de rector en eindexamencommissie aan te wijzen onderdelen.Indien het hernieuwd examen, bedoeld in de vorige volzin, betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
3. Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, wordt de kandidaat gehoord. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De beslissing wordt genomen door de eindexamencommissie en schriftelijk medegedeeld aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in artikel 8. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

4. Onder een onregelmatigheid wordt in elk geval verstaan:
 - a. het op onrechtmatige wijze vooraf kennis verkrijgen van opgaven van het schoolexamen en/of het centraal examen;
 - b. het tijdens het schoolexamen en/of het centraal examen bij zich hebben van niet toegestane hulpmiddelen, die op de aan de orde zijnde stof betrekking hebben, dan wel van andere middelen die de uitslag kunnen beïnvloeden (voorbeeld: smartphone e.d.);
 - c. het tijdens het schoolexamen en/of het centraal examen mondeling, schriftelijk of anderszins communiceren met een andere kandidaat zonder uitdrukkelijke toestemming van de toezichthouder op het examen;
 - d. het spieken tijdens het schoolexamen en/of het centraal examen;
 - e. het ongeoorloofd afwezig zijn bij een afname van het PTA-onderdeel;
 - f. het niet inleveren binnen de gestelde termijn van schriftelijk werk zoals o.a. literatuurlijsten, handelingsdeelopdrachten of praktische opdrachten, zonder dat er naar het oordeel van de eindexamencommissie sprake is van overmacht.
- g. Het plegen van plagiaat bij schriftelijke PTA-onderdelen ofwel deel – opdrachten van PTA-toetsen.

Artikel 8. Commissie van beroep

1. De kandidaat kan tegen een beslissing van de rector, zoals bedoeld in artikel 7, in beroep gaan bij een Commissie van Beroep. Deze commissie bestaat uit ten minste drie leden, aangewezen door de Centrale Directie van Stichting LVO. Uitgesloten als lid van de commissie zijn de leden van de eindexamencommissie, direct betrokkenen, hun wettelijke vertegenwoordigers en hun bloed- of aanverwanten tot de vierde graad. Het postadres van de commissie is Landsraderweg 3, 6271 NT Gulpen. De voorzitter van de commissie bepaalt de werkwijze van de commissie.
2. In overeenstemming met artikel 30a van de wet wordt het beroep binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk ingesteld bij de commissie van beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in artikel 7 lid 2d. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur, aan het bevoegd gezag en aan de inspectie.
3. Indien een kandidaat in beroep gaat tegen een uitsluiting van het schoolexamen c.q. het centraal examen of een gedeelte daarvan dan is hij gerechtigd - hangende de uitspraak van de commissie van beroep - aan nog volgende zittingen van het schoolexamen of het centraal examen deel te nemen.

Artikel 9. Geheimhouding

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit besluit en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

2. INHOUD VAN HET EINDEEXAMEN

Artikel 10. Examenprogramma

1. Het eindexamen omvat:
 - a. de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, daaronder tevens begrepen een profielwerkstuk,
 - b. de vakken van het profieldeel van één van de profielen,
 - c. vakken uit het vrije deel, bevattende tenminste één vak met een normatieve studielast van tenminste 320 uren voor havo
2. Afwijkingen van het eerste lid zijn vermeld in de artikelen 11, 12 en 13 van het eindexamenbesluit.

Artikel 11. Keuze van eindexamenvakken

1. De kandidaten kiezen, met in achtneming van dit hoofdstuk, in welke vakken zij examen willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voor zover de rector hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden.
2. De kandidaten kunnen voor zover de rector hun dat toestaat, in meer vakken examen afleggen dan in de vakken die ten minste tezamen een eindexamen vormen

Artikel 12: Flexibele examinering

1. Het Sophianum biedt de leerlingen de onderstaande mogelijkheden om op een aangepaste wijze hun eindexamen af te leggen. Kandidaten die in aanmerking (willen) komen, dienen contact op te nemen met hun kolomcoördinator voor meer informatie over de bijbehorende procedures.
 - A. Afsluiting van extra examenvakken naast de reguliere sector/ het reguliere profiel**

Een leerling heeft de mogelijkheid om naast het standaard vakkenpakket van de sector/het profiel, ook extra examenvakken af te sluiten. Het eindcijfer voor deze extra vakken wordt op dezelfde wijze berekend als de reguliere examenvakken.
 - B. Afsluiting eindexamenvakken voorafgaand aan het examenjaar (vervroegd examineren)**

Een leerling heeft de mogelijkheid om een of meerdere eindexamenvakken voorafgaand aan het examenjaar af te sluiten. Het verschilt per niveau of het mogelijk is om **volledig** vervroegd examen te kunnen doen.
 - C. Afsluiting eindexamenvakken op een hoger niveau**

Een leerling heeft de mogelijkheid om een of meerdere eindexamenvakken op een hoger niveau af te sluiten. Hierbij moet echter minimaal één eindexamenvak gedurende het gehele examentraject worden afgenomen op het niveau van de schoolsoort, waarin de leerling staat ingeschreven.

N.B.: De schoolleiding behoudt het recht om bij de uitvoering van bovenstaande voorbeelden van schooleigen procedures en voorwaarden af te wijken.

3. HET SCHOOLEXAMEN

Artikel 12. Inrichting schoolexamen

1. Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door de eindexamencommissie gekozen vorm. Het schoolexamen strekt zich uit over alle vakken, waarin de kandidaat eindexamen aflegt en wordt ingericht overeenkomstig hetgeen voor ieder vak afzonderlijk in het programma van toetsing en afsluiting is aangegeven.
2. Voor het afnemen van de onderdelen van het schoolexamen worden toetsmomenten vastgesteld.
3. De herkansingsregeling is opgenomen in het programma van toetsing en afsluiting.
4. Het schoolexamen wordt tenminste één week voor aanvang van het centraal examen afgesloten. In een uitzonderlijk geval kan de rector een kandidaat toestemming verlenen het schoolexamen af te sluiten uiterlijk drie dagen voor aanvang van het centraal examen.
5. Als een kandidaat het schoolexamen voor een of meer vakken van het centraal examen door buitengewone omstandigheden niet op tijd heeft afgerond, wordt hij uitsluitend voor die vakken verwezen naar het tweede en eventueel het derde tijdvak.

Artikel 13. Beheer examendossier

De verantwoording voor het beheer van de verschillende onderdelen van het examendossier is als volgt geregeld:

- de kolomcoördinator is verantwoordelijk voor het centraal beheer per leerling van een overzicht van de gevolgde vakken met de bijbehorende studielast, de resultaten van de afgelegde schoolexamenonderdelen en bij schriftelijke toetsen de werken van de leerlingen;
- de leerling is verantwoordelijk voor het beheer van het LOB-dossier, het beheer van het kunstdossier, het beheer van de taaldossiers bij Nederlands en de moderne vreemde talen, het beheer van praktische opdrachten, het beheer van het profielwerkstuk en het beheer van 'ontwerpen' en werkstukken;
- de vakdocenten zijn gedelegeerd verantwoordelijk voor een deugdelijke registratie per leerling van beoordelingen en activiteiten die een dossier, een praktische opdracht of het profielwerkstuk betreffen;
- de vakdocenten zijn gedelegeerd verantwoordelijk voor het beheer van rapportages en voor zover mogelijk van een kopie van werkstukken en foto- of videomateriaal van niet te archiveren werkstukken van leerlingen en bij schriftelijke toetsen voor het afleveren van de werken van de leerlingen bij de kolomcoördinator.

Indien er sprake is van diefstal of verlies van een door de leerling beheerd onderdeel van het examendossier zal het betreffende onderdeel opnieuw moeten worden gemaakt.

Artikel 14. Mededeling cijfers schoolexamen

Voor de aanvang van het centraal examen maakt de kolomcoördinator aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:

- a. welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen;
- b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld;

Artikel 15. Verhindering

1. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de rector en de kolomcoördinator, is verhinderd het schoolexamen tijdig af te ronden voor aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen, stellen zij een nieuw tijdstip ter afronding van het schoolexamen vast conform de regels omtrent inhalen en herkansing in het Programma van Toetsing en Afsluiting Hoofdstuk V Artikel 15. In laatstgenoemd geval mag de kandidaat geen centraal examen doen in het desbetreffende vak of de desbetreffende vakken gedurende het eerste tijdvak van het centraal examen, maar wel in de andere vakken of het andere vak.
2. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de eindexamencommissie, is verhinderd het schoolexamen tijdig vóór aanvang van het tweede tijdvak van het centraal examen af te sluiten, mag hij geen centraal examen doen in het desbetreffende vak of de desbetreffende vakken gedurende het tweede tijdvak van het centraal examen.
3. Alle kandidaten zijn verplicht, alle voor hen vastgestelde proeven van het schoolexamen af te leggen. Op een kandidaat, die zich aan enig onderdeel van het schoolexamen onttrekt of zonder geldige reden bij een onderdeel van het schoolexamen afwezig is, zijn de bepalingen van hoofdstuk I, artikel 7 van toepassing.
4. Indien een kandidaat door ziekte of een andere dwingende reden, niet veroorzaakt door onnauwkeurigheid, onachtzaamheid of nalatigheid van de kandidaat of zijn wettelijke vertegenwoordiger, absoluut verhinderd is aan een onderdeel van het schoolexamen deel te nemen, stelt hij of zijn wettelijke vertegenwoordiger de kolomcoördinator van de afdeling waartoe de betrokken kandidaat behoort, zo vroeg mogelijk vóór aanvang van bedoelde toets, of ander onderdeel van het schoolexamen, in kennis van deze verhindering en de reden(en) daarvoor. De kolomcoördinator geeft deze melding door aan de secretaris van het eindexamen.
5. De eindexamencommissie onderzoekt de mogelijkheid de kandidaat volgens de geldende regels op de vastgestelde tijd, doch op een andere dan de vastgestelde plaats het onderdeel van het schoolexamen te laten afleggen; is naar zijn oordeel deze mogelijkheid in redelijkheid aanwezig, dan wordt aan de kandidaat geen uitstel van bedoeld onderdeel van het schoolexamen toegestaan.
6. Indien de secretaris van de eindexamencommissie overtuigd is van de onmogelijkheid voor de kandidaat een onderdeel van het schoolexamen op vastgestelde plaats en tijd af te leggen, dan verleent hij de kandidaat uitstel; hij stelt de betrokken examinator hiervan direct in kennis en deelt in overleg met de examinator de kandidaat of diens wettelijke vertegenwoordiger mee, wanneer en waar het uitgestelde onderdeel van het schoolexamen afgelegd dient te worden. In geval van ziekmelding van een kandidaat heeft de eindexamencommissie het recht een controlerend geneesheer in te schakelen,

dan wel zelf als school een huisbezoek bij de betreffende kandidaat af te (laten) leggen, dan wel een medische verklaring te verlangen.

7. Indien het bericht van verhindering als bedoeld in de eerste volzin van de eerste alinea niet vóór de aanvang van het onderdeel van het schoolexamen wordt gegeven, dient de kandidaat of diens wettelijke vertegenwoordiger tevens genoegzame bewijzen te leveren van de onmogelijkheid vóór de aanvang van het onderdeel van het schoolexamen bedoeld bericht te geven; zonder deze bewijzen wordt het verlangde uitstel niet verleend.
8. Een kandidaat die tijdens een zitting onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt de toezichthouder of de kandidaat na enige tijd het werk kan hervatten. Indien de kandidaat het werk na enige tijd hervat, kan na overleg met een lid van de eindexamencommissie, de gemiste tijd aan het einde van de zitting worden ingehaald.
N.B. Indien de kandidaat het werk niet kan hervatten, behoudt het tot dan toe gemaakte werk zijn geldigheid. Uitsluitend in bijzondere gevallen kan het gemaakte werk ongeldig worden verklaard.
Een kandidaat die vóór de zitting onwel is, dient altijd contact met de teamleider op te nemen over wel of geen deelname aan de zitting.
Een kandidaat die tijdens de zitting onwel wordt dient dit altijd aan de surveillant te melden. Zonder deze melding kan achteraf beroep op onwel zijn niet worden geaccepteerd.
9. Indien een kandidaat door ziekte of andere externe factoren niet in staat is een praktische opdracht op de uiterste inleverdatum in te leveren, kan een kandidaat in overleg met de betrokken docent én de kolomcoördinator een andere uiterste inleverdatum vaststellen.
10. In bijzondere gevallen kan de eindexamencommissie besluiten een in de schoolexamenregeling vastgesteld onderdeel van het schoolexamen uit te stellen voor alle daarbij betrokken kandidaten.

4. REGELING VAN HET CENTRAAL EXAMEN

Artikel 16. Tijdvakken en afneming centraal examen

1. Het centraal examen kent een eerste, tweede en derde tijdvak.
2. Het eerste en tweede tijdvak worden afgenomen in het laatste leerjaar.
3. Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het laatste leerjaar afgenomen door het CvTE.
4. In afwijking van lid 2 kan de school de mogelijkheid bieden om in het voorexamenjaar één of meerdere vakken met een centraal examen af te sluiten.

Artikel 17. Gang van zaken tijdens het centraal examen

1. De centrale examens vinden plaats in een door de school te bepalen ruimte. Alle leerlingen dienen bij een examen uiterlijk 15 minuten voor aanvang van dit examen aanwezig te zijn.
2. Voor de zitting wordt gecontroleerd of elke kandidaat aanwezig is.
3. Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan. Ook niet als in de opgaven een fout geconstateerd wordt.
4. De rector zorgt voor voldoende toezichthouders. Buitenstaanders (niet behorend tot de organisatie van het eindexamen) worden niet tot de examenzaal toegelaten.
5. Het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school. De school verstrekt eveneens gewaarmerkt kladpapier. Kandidaten mogen geen papier meenemen naar de examenzaal.
6. Het werk mag niet met potlood worden gemaakt. Dit is niet van toepassing op tekeningen of grafieken.
7. De kandidaat vermeldt voor de aanvang van het examen zijn examennummer en zijn naam op alle in te leveren papieren.
8. Tassen, jassen, mobiele telefoons e.d. dienen buiten de examenruimte te worden achtergelaten.
9. Voor het centraal examen ontvangt de kandidaat een overzicht van de bij de examens toegestane hulpmiddelen of de zaken die elke kandidaat bij een bepaald examen bij zich dient te hebben. Eventueel met toestemming te gebruiken hulpmiddelen worden voor aanvang van de zitting gecontroleerd. Het meenemen van andere dan toegestane hulpmiddelen is verboden.
10. Tijdens het uitdelen van de opgaven en de zitting dient er volkomen rust in de examenzaal te heersen.
11. Een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na het begin van de zitting tot de examenzaal worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.
12. Kandidaten die meer dan een half uur na de aanvang van de zitting aankomen, mogen niet meer deelnemen aan deze zitting. Bij een geldige reden, ter beoordeling van de eindexamencommissie, kunnen zij voor dit vak verwezen worden naar het tweede tijdvak. Op de overige zittingen van het eerste tijdvak dienen zij wel te verschijnen.
13. Zonder toestemming van een toezichthouder mag een kandidaat zich gedurende het examen niet verwijderen uit de examenzaal.

14. Een kandidaat die tijdens een zitting onwel wordt, kan onder begeleiding de examenzaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt een hiertoe aangewezen toezichthouder of de kandidaat na enige tijd het werk kan hervatten. Indien de kandidaat het werk niet kan hervatten, kan de inspecteur zo mogelijk mede op grond van een medische verklaring beslissen, dat het voor een deel gemaakte werk ongeldig is. De kandidaat mag, indien de inspecteur het werk ongeldig verklaart, in het tweede tijdvak opnieuw aan de desbetreffende zitting deelnemen.
15. De kandidaat is verantwoordelijk voor het inleveren van zijn gehele werk bij een van de toezichthouders. De werken worden door de toezichthouders opgehaald. Een kandidaat krijgt nooit toestemming het examenlokaal te verlaten voordat zijn werk is opgehaald.
16. De kandidaten mogen niet binnen een uur na de aanvang van de examenzitting vertrekken.
17. De examenopgaven mogen niet voor het beëindigen van de zitting buiten de examenzaal gebracht worden. De opgaven kunnen na afloop van de zitting door de kandidaten worden opgehaald op een vooraf bekend gemaakte plaats.
18. Een daartoe aangewezen toezichthouder kondigt het ingaan van het laatste kwartier van de zitting aan.
19. Vóór aanvang van het eerste tijdvak ontvangen de kandidaten een uitgebreid overzicht met aanwijzingen betreffende de gang van zaken.

Artikel 18. Vaststelling cijfer centraal examen

1. De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan kan de inspectie een onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.
2. De eindexamencommissie stelt het cijfer voor het centraal examen in een vak vast op grond van de in het eerste lid bedoelde score en met inachtneming van de door het CvTE vastgestelde regels voor de omzetting van de scores in cijfers.

Artikel 19. Verhindering centraal examen

1. Indien een kandidaat om een geldige reden ter beoordeling van de eindexamencommissie is verhinderd bij een of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen voor ten hoogste twee toetsen per dag alsnog te voltooien.
2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak eveneens verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het CvTE zijn eindexamens te voltooien.
3. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de rector aan bij het CvTE.
4. Na afloop van het derde tijdvak deelt het CvTE het resultaat mede aan de rector.

5. UITSLAG, HERKANSING, DIPLOMERING

Artikel 21. Eindcijfer eindexamen

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. De eindexamencommissie bepaalt het eindcijfer voor een vak op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dat wordt het, indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen wordt afgenomen, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

Artikel 22. Vaststelling uitslag

1. De eindexamencommissie stelt de uitslag vast met inachtneming van artikel 23.
2. De uitslag luidt 'geslaagd' of 'afgewezen'.
3. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen, betreft de eindexamencommissie één of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen een eindexamen te vormen. Een kandidaat kan aldus niet zakken op een extra vak.

Artikel 23 Uitslag havo

1. Bij de uitslagbepaling volgens het tweede lid wordt het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de volgende onderdelen aangemerkt als eindcijfer van één vak (het combinatiecijfer), voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer, Culturele en Kunstzinnige Vorming en het profielwerkstuk.
2. De kandidaat die eindexamen havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is, én
 - b. bij zijn eindcijfers voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde A of B hoogstens één 5 is en de andere 6 of meer zijn, én
 - c. de kandidaat voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld
 - eindcijfer 6 of meer heeft behaald, of
 - 1x5 heeft behaald en voor de overige vakken 6 of hoge, of
 - 1x4 of 2x5 heeft behaald en voor de overige vakken 6 of hoger, waarbij het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt, of
 - 1x5 en 1x4 heeft behaald en voor de overige vakken 6 of hoger, waarbij het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt, én
 - d. de kandidaat voor geen van de onderdelen, genoemd in het eerste lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald, én
 - e. de kandidaat voor het vak lichamelijke opvoeding de beoordeling 'voldoende' of 'goed' heeft behaald.
3. Zodra de uitslag ingevolge het eerste tot en met het tweede lid is vastgesteld, maakt de eindexamencommissie deze tezamen met de eindcijfers schriftelijk aan iedere kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 24 bepaalde. De in de eerste volzin bedoelde uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 24, eerste lid, geen toepassing vindt.

Artikel 24. Herkansing centraal examen

1. De kandidaat heeft voor één vak waarin hij reeds examen heeft afgelegd, nadat ingevolge artikel 23, derde lid, de eindcijfers zijn bekendgemaakt, het recht om in het tweede tijdvak of, indien artikel 19, eerste lid, van toepassing is, in het derde tijdvak, opnieuw deel te nemen aan het centraal examen.
2. De kandidaat stelt de eindexamencommissie voor een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
3. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
4. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met overeenkomstige toepassing van artikel 22 en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.

Het recht op herkansing dat in dit artikel gegeven wordt, is losgekoppeld van het voltooien van het examen en het vaststellen van de uitslag. De kandidaat heeft voor één vak waarin hij reeds examen heeft afgelegd, het recht om in het tweede tijdvak of, indien artikel 19, eerste lid, van toepassing is, in het derde tijdvak opnieuw deel te nemen aan het centraal examen. De kandidaat die in het eerste tijdvak voor een vak het examen niet kon afleggen, kan in het tweede tijdvak zowel het examen voor dat vak afleggen als een herkansing doen voor een ander vak. Deze mogelijkheid is er ook voor het derde tijdvak.

Artikel 25. Diploma en cijferlijst

1. De rector reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een lijst uit waarop zijn vermeld de cijfers voor het schoolexamen en het centraal examen, het vak en het onderwerp of de titel van het profiel-werkstuk, de beoordeling van de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding, de examenvakken en het combinatiecijfer, alsmede de uitslag van het eindexamen. Naast het combinatiecijfer worden ook de afzonderlijke vakken met het daarvoor behaalde cijfer op de cijferlijst vermeld.
2. De rector reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat, daaronder mede begrepen de kandidaat die zijn eindexamen met gunstig gevolg heeft voltooid ten overstaan van de staatsexamencommissie, een diploma uit, waarop het profiel of de profielen zijn vermeld die bij de uitslag zijn betrokken.
3. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die tenminste tezamen een eindexamen vormen, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
4. Vakken waarvoor de kandidaat is vrijgesteld bij het examen, worden zonder vermelding van een cijfer vermeld op de cijferlijst.

Aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd, wordt een cijferlijst afgegeven, dus ook aan de kandidaat die het diploma niet behaalt. Certificaten worden door scholen voor dagonderwijs niet meer uitgeschreven. Voor niet geslaagde kandidaten neemt de cijferlijst de plaats in van het certificaat en blijft in die hoedanigheid 10 jaar geldig.

Artikel 25a. Voorschriften judicium cum laude

1. Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen havo met toekenning van het judicium cum laude indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:
 - a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0 berekend op basis van de eindcijfers voor de vakken in het gemeenschappelijk deel van het profiel, het combinatiecijfer, de vakken van het profieldeel en het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, én
 - b. ten minste het eindcijfer 7 of ten minste de beoordeling 'voldoende' voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling.

De afzonderlijke onderdelen van het combinatiecijfer hoeven niet per SE minimaal 7 te zijn. Het combinatiecijfer zelf moet wel minimaal een 7 zijn.

Artikel 26. Duplicaten

1. Duplicaten van afgegeven diploma's, vrijstellingsbewijzen en cijferlijsten worden niet verstrekt.
2. De diplomagegevens worden opgeslagen in het Diplomaregister. Uit dit register kan iedere geslaagde een uittreksel van zijn diplomagegevens opvragen. Het digitale uittreksel heeft dezelfde waarde als een gewaarmerkte kopie van het diploma.

6. OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 27. Afwijking wijze van examineren

1. Indien een kandidaat van mening is dat hij door een lichamelijke of geestelijke handicap niet in staat is geheel of gedeeltelijk op een normale wijze aan het examen deel te nemen, kunnen zijn ouders (of bij meerderjarigheid de kandidaat zelf) bij de kolomcoördinator een schriftelijk verzoek indienen om het examen aan te passen aan de mogelijkheden van de kandidaat. Dit verzoek dient te worden ondersteund door een verklaring van een ter zake deskundige psycholoog, orthopedagoog of medisch specialist. Bij het centraal examen kan deze afwijking o.a. bestaan uit een verlenging van de duur van de toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten.
2. Een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, kan bij onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal toestemming krijgen het examen op een aangepaste manier af te leggen. Deze afwijking geldt voor het examen in het vak Nederlandse taal, en literatuur en enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is. Bij het centraal examen bestaat deze afwijking uit een verlenging van de duur van de toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten.
3. De secretaris van het examen bepaalt in overleg met de kolomcoördinator daarna de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.

Artikel 28. Bewaren examenwerk

1. Schoolexamen:
De kolomcoördinatoren dienen de door de kandidaten gemaakte schriftelijk toetsen, de voor elk werk toegekende cijfers, een exemplaar van de opgaven, en de eventuele beoordelingsnormen te bewaren totdat de leerling de afdeling van de school heeft verlaten. Zie verder artikel 13.
2. Centraal examen:
 - a. Het werk van het centraal examen der kandidaten wordt gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de kolomcoördinator, ter inzage voor belanghebbenden.
 - b. Een door de rector en de secretaris van het eindexamen ondertekend exemplaar van de lijst met de resultaten van alle kandidaten, bedoeld in artikel 56 van het Eindexamenbesluit, wordt gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag in het archief van de school bewaard.
 - c. De rector draagt er zorg voor dat een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard blijft in het archief van de school.
3. Inzien examenwerk:
 - a. Het schriftelijk werk van het schoolexamen en het centraal examen kan met toestemming van de secretaris van het eindexamen door belanghebbenden worden ingezien.
 - b. Toestemming wordt verleend indien:
 - de kandidaat door ziekte afwezig was bij de bespreking van het gemaakte werk;
 - een van de ouders/verzorgers inzage wil hebben in het gemaakte werk en
 - indien naar het oordeel van de secretaris gewichtige reden aanwezig is om nogmaals het gemaakte werk te mogen inzien.
 - c. Het inzien vindt plaats op school onder toezicht en gedurende een bepaalde tijd.

Artikel 29. Spreiding eindexamen

1. De rector kan, de inspectie gehoord, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is, en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het eindexamen gespreid over twee opeenvolgende schooljaren wordt afgelegd. Bij de beslissing om gespreid examen toe te staan wordt vastgelegd in welk jaar de kandidaat voor welk vak examen aflegt. Voor elk vak mag maar in een van beide jaren examen worden afgelegd.
2. De rector geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan de rector afwijken van de eerste volzin ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle betrokken eindexamenvakken centraal examen heeft afgelegd.
3. Artikel 24, eerste tot en met vierde lid, is ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en in het tweede schooljaar van het gespreid eindexamen, met dien verstande dat het in dat artikel bedoelde recht in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het eindexamen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
4. De vaststelling van de uitslag geschiedt overeenkomstig artikel 23, eerste lid, respectievelijk tweede en derde en vierde lid.

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING

1. ALGEMENE BEPALINGEN PTA

Artikel 1.

Dit programma van toetsing en afsluiting vormt een onverbreeklijk geheel met het examenreglement. In dit programma van toetsing en afsluiting zijn aanvullende regelingen met betrekking tot het schoolexamen en de vakspecifieke regels vermeld.

Artikel 2.

Het schoolexamen vindt plaats onder de bepalingen dienaangaande in het examenreglement.

Artikel 3.

Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm.

2. TIJDVAKKEN

Artikel 4.

Het schoolexamen voor een cohort begint op 1 oktober van het jaar waarin de leerlingengroep start in havo 4.

Artikel 5.

Ten behoeve van het schoolexamen gelden de onderstaande periodes.

De toetsnaam in het vakspecifieke deel van het PTA verwijst naar de periode waarin het onderdeel wordt afgesloten.

a. havo 4

periode 1: SE41 t/m de eerste SE-week

periode 2: SE42 t/m de tweede SE-week

periode 3: SE43 t/m de derde SE-week

b. havo 5

periode 1: SE51 t/m de eerste SE-week

periode 2: SE52 t/m de tweede SE-week

Artikel 6.

Toetsing in de vorm van praktische opdrachten vindt gespreid plaats. Schriftelijke en mondelinge toetsen voornamelijk in toetsweken.

Artikel 7.

In elke periode kunnen ook voortgangstoetsen worden afgenomen. Deze voortgangstoetsen maken geen onderdeel uit van het examendossier.

De rapportcijfers worden echter mede bepaald door de voortgangstoetsen.

De overgangsrichtlijnen worden gepubliceerd op de schoolwebsite.

3. REGELS BETREFFENDE DE VAKKEN EN SCHOOLEXAMEN - ONDERDELEN

Artikel 8.

Het schoolexamen bestaat uit:

- schriftelijke toetsen (S)
- digitale toetsen (D)
- (schriftelijke) praktische opdrachten en practica (PO)
- mondelinge toetsen met open en/of gesloten vragen (MO)
- handelingsdeelopdrachten (HD)
- culturele activiteiten (CA, DISCAP, CZP)
- het profielwerkstuk (PWS)

Artikel 9.

1. Per onderdeel worden onderstaande punten opgenomen in de vakspecifieke regels:
 - Het leerjaar waarin het PTA-onderdeel wordt getoetst c.q. afgerond.
 - De periode wanneer het onderdeel wordt getoetst c.q. afgerond. Hierbij geldt voor havo en vwo dat de periode loopt t/m de eerstvolgende SE-week. Voor handelingsdelen, verslagen, praktische opdrachten e.d. geldt dat deze voor het einde van de betreffende periode moeten zijn ingeleverd. Indien een andere datum wordt gehanteerd dan het einde van de periode dient dit specifiek te worden vermeld in het PTA.
 - De PTA-code van de toets.
 - De duur van de toets in een aantal minuten. Bij een handelingsdeel of praktische opdracht wordt er een richttijd in van de geschatte studielast gegeven.
 - Het wegingspercentage van het totaal (= 100%) in procenten, met uitzondering van onderdelen die met een “onvoldoende”, “voldoende” of “goed” worden beoordeeld.
 - De toetsvorm, zoals in artikel 8 beschreven.
 - De herkansbaarheid van het PTA-onderdeel.
 - De bijbehorende domeinen/eindtermen van het examenprogramma.
 - Een duidelijke omschrijving van de opdracht en bijbehorende leerstof.
2. Het schoolexamen in de afzonderlijke vakken wordt afgenomen met inachtneming van de op de vermelde vakspecifieke regels. Wijzigingen hierin zijn alleen mogelijk na toestemming van de eindexamencommissie. Leerlingen en hun wettelijke vertegenwoordiger worden tijdig van wijzigingen op de hoogte gesteld door de kolomcoördinator.
3. Een uitgebreide omschrijving van deelopdrachten, praktische opdrachten of handelingsdeelopdrachten met bijbehorende beoordelingscriteria worden tijdig, maar uiterlijk drie lesweken voor de einddatum van de betreffende deelopdracht digitaal of op papier aan de leerlingen verstrekt.
4. Nadere informatie met betrekking tot het profielwerkstuk wordt door middel van een aparte handleiding verstrekt.

4. CIJFERBEPALING

Artikel 10.

1. Cijfers voor onderdelen van het schoolexamen worden gegeven in een schaal van 1 tot en met 10, met gebruik van de daartussen liggende getallen met één decimaal.
2. Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, wordt ook het eindcijfer voor het schoolexamen van dat vak uitgedrukt in één decimaal. Indien op het schoolexamen in een vak geen centraal examen volgt, dan wordt voor het eindcijfer van dat vak een geheel getal gebruikt (zie ook artikel 14).
3. In afwijking van het eerste lid, wordt het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijke deel van elk profiel, beoordeeld met "voldoende" of "goed". Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende deelvakken, zoals blijkend uit het examendossier.
4. Het profielwerkstuk wordt beoordeeld met een cijfer op één decimaal. Het afgeronde cijfer op nul decimalen telt mee in het combinatiecijfer. Het cijfer voor het profielwerkstuk op één decimaal wordt apart vermeld op de cijferlijst.

Artikel 11.

Het eindcijfer voor het schoolexamen per vak is het gewogen gemiddelde van de cijfers bedoeld in artikel 10, lid 1. Het gewicht is aangegeven bij de vakspecifieke regels die in het programma van toetsing en afsluiting zijn opgenomen. Indien het gemiddelde een cijfer met twee of meer decimalen is, wordt dit cijfer afgerond op de eerste decimaal, met dien verstande dat deze decimaal met 1 wordt verhoogd indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger is (6,45 wordt 6,5 en 6,447 wordt 6,4). Indien het een schoolexamen van een vak betreft waar geen centraal examen op volgt, wordt vervolgens naar het dichtstbijzijnde gehele getal afgerond. Bijvoorbeeld bij maatschappijleer (geen centraal examen) wordt een gewogen gemiddelde van 6,45 eerst afgerond op 6,5 en vervolgens op het eindcijfer 7; bij Nederlands (wel centraal examen) wordt een gewogen gemiddelde van 6,45 afgerond op het eindcijfer 6,5.

Artikel 12.

1. De vakdocent draagt zorg voor de vaststelling van opgaven, beoordelingsmodellen en cijfers voor het schoolexamen.
2. De vakdocent draagt ervoor zorg dat de beoordeling van een PTA-onderdeel voor aanvang van de inschrijftermijn voor de herkansingen is ingevoerd in het digitale cijferadministratiesysteem.

Artikel 13.

1. Indien een kandidaat van oordeel is dat een beoordeling, zoals bedoeld in hoofdstuk 3 artikel 10 van dit PTA onjuist is, dient hij binnen 24 uur nadat bedoelde beoordeling hem werd medegedeeld, de examiner hiervan schriftelijk op de hoogte te brengen inclusief verklaring voor het bezwaar. Tevens wordt er een afschrift naar de kolomcoördinator verzonden.
2. Indien een kandidaat meent gegronde bewaren te kunnen aanvoeren tegen de gang van zaken bij een bepaald onderdeel van het schoolexamen dient hij uiterlijk binnen 24 uur na afloop van het toetsmoment de examiner hiervan schriftelijk op de hoogte te brengen inclusief verklaring voor het bezwaar. Tevens wordt er een afschrift naar de kolomcoördinator verzonden.
3. De kolomcoördinator maakt melding van het bezwaar in de eindexamencommissie. Deze commissie deelt na het horen van de kandidaat, die indien minderjarig een meerderjarige mag aanwijzen om hem bij te staan, haar oordeel schriftelijk met de examiner en de kandidaat ofwel wettelijke vertegenwoordiger. Zo nodig wordt het PTA-onderdeel hernieuwd beoordeeld door een door de eindexamencommissie aangewezen examiner conform de gestelde termijn. Deze laatste beoordeling is onherroepelijk.
4. Tegen een uitspraak van de eindexamencommissie kan beroep worden aangetekend conform Hoofdstuk 1 artikel 9.

Artikel 14.

1. In principe vervallen alle behaalde PTA-resultaten van het schoolexamen indien een leerling niet wordt bevorderd naar het volgende leerjaar. De leerling moet voldoen aan de eisen van het op hem volgende cohort.
2. In bijzondere gevallen, wanneer de inhoud van de PTA-onderdelen van beide cohorten overeenkomen en samenhangende eindtermen worden afgedekt, kan een vakdocent met instemming van de kandidaat het reeds behaalde cijfer overnemen. De vakdocent maakt hiervan schriftelijk melding bij de eindexamencommissie.
3. Indien een reeds afgelegde PTA-opdracht ten dele gelijkwaardig is aan de opdracht van het voorgaande cohort, dan kan een vakdocent de kandidaat toestaan de opdracht uit te breiden. De opdracht wordt dan in zijn geheel opnieuw beoordeeld.
4. Indien een leerling in havo 4 doubleert en het vak maatschappijleer en/of cultureel kunstzinnige vorming in het voorgaande leerjaar met een 6,50 of hoger heeft afgerond, dan vervalt de verplichting voor de leerling om dit vak wederom te volgen. De leerling maakt direct bij de start van het schooljaar schriftelijk de keuze bij de kolomcoördinator kenbaar of hij deze optie verkiest ofwel het hernieuwd volgen van het vak. Indien wordt gekozen voor de laatstgenoemde optie vervallen alle behaalde resultaten bij dit vak c.q. deze vakken van het voorgaande schooljaar definitief.
5. Indien een leerling in havo 5 doubleert en het profielwerkstuk in het voorgaande leerjaar met een 6,5 of hoger heeft afgerond, kan de leerling ervoor kiezen om dit cijfer over te nemen. De leerling maakt direct bij de start van het schooljaar schriftelijk de keuze bij de kolomcoördinator kenbaar of hij deze optie verkiest ofwel het hernieuwd maken van het profielwerkstuk. Indien wordt gekozen voor de laatstgenoemde optie vervalt het reeds behaalde resultaat definitief.
6. Een reeds verleende vrijstelling, met inachtneming van lid a t/m e kan niet door een kandidaat of vakdocent worden herroepen.
7. Wanneer er interne instroom plaatsvindt vanuit het vwo bekijkt de examencommissie per leerling welke behaalde PTA-resultaten mogelijk kunnen worden overgenomen, met inachtneming van lid a en b.
8. In alle overige gevallen beslist de eindexamencommissie.

5. HERKANSING EN HEREXAMEN

Artikel 15. Herkansing toetsen schoolexamen

1. Het recht op herkansing van een PTA-onderdeel, met inachtneming van lid 3, is ongeacht de hoogte van het reeds behaalde cijfer.
2. Het aantal herkansingen van schoolexamens waaraan een kandidaat mag deelnemen bedraagt voor havo 4:
 - 1 herkansing na SE41, over de PTA onderdelen van SE41
 - 1 herkansing na SE42, over de PTA onderdelen van SE42
 - 2 herkansingen na SE43, over de PTA onderdelen van SE43
 - 1 vakherkansing t.a.v. het vak maatschappijleer, welke wordt afgenomen in lesperiode 1 van havo 5
3. Het recht op herkansing bestaat uitsluitend voor PTA-onderdelen, waarvan in het vakspecifieke deel van het PTA is aangegeven dat deze herkansbaar zijn.
4. Indien een onregelmatigheid wordt begaan bij een niet-herkansbaar PTA – onderdeel, kan de eindexamencommissie besluiten dat het hernieuwd afronden van het PTA-onderdeel ten koste kan gaan van een van de in lid a genoemde herkansingen.
5. Een kandidaat die in een schoolexamenweek bij de afname van een PTA-toets geoorloofd afwezig is geweest, behoudt het recht deze toets in te halen. Hij haalt de toets tegelijkertijd met de herkansingen in ofwel in overeenstemming met de kolomcoördinator en vakdocent. Dat betekent dat de kandidaat voor het in te halen PTA-onderdeel geen herkansing kan aanvragen.
6. Het hoogste cijfer behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde onderdeel van het schoolexamen waarvoor herkansing is aangevraagd, geldt als definitief cijfer van dat onderdeel. Stofomschrijving en gewicht van de herkansing zijn dezelfde als bij het eerder afgelegde onderdeel.
7. Als voor een vak in een periode meerdere toetsen zijn afgenomen, dan mag men toch slechts één van die toetsen herkansen.
8. De kandidaten die aan een herkansing als bedoeld in dit artikel wensen deel te nemen, dienen zich daartoe, onder opgave van het te herkansen onderdeel, de betreffende examinerator en het behaalde cijfer, op tijd schriftelijk aan te melden bij de betreffende kolomcoördinator. De kandidaten die aan een herkansing wensen deel te nemen dienen zich te houden aan de door de kolomcoördinator schriftelijke gecommuniceerde wijze van inschrijving en deadline die aan de inschrijftermijn wordt gesteld.
9. Kandidaten die in een periode een of enkele toetsen van het schoolexamen hebben gemist, verliezen volgens lid 1 het herkansingsrecht over die periode. Bij langdurige ziekte of in zeer bijzondere omstandigheden kan de eindexamencommissie beslissen een kandidaat toch tot de herkansingen toe te laten.
10. Kandidaten die niet op de herkansingsdagen aan de herkansing hebben kunnen deelnemen verliezen over de periode waarop de herkansing betrekking heeft het herkansingsrecht.

11. In zeer bijzondere omstandigheden kan de eindexamencommissie beslissen een kandidaat toch tot de herkansingen toe te laten.
12. Een doubleur kan opnieuw of alsnog deelnemen aan de herkansing over het voorgaande leerjaar.

Artikel 16. Herexamen schoolexamen maatschappijleer

1. Onverminderd artikel 15, eerste lid, kan de kandidaat na afloop van het schoolexamen voor het vak maatschappijleer, waarin alleen een schoolexamen wordt afgelegd, een vakherkansing c.q. herexamen afleggen.
Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma. Praktische opdrachten vallen buiten deze herexamenregeling. Het herexamen wordt in lesperiode 1 van havo 5 afgenomen.
2. Het cijfer van het herexamen wordt als volgt bepaald:
Het cijfer behaald bij het herexamen wordt in de berekening voor het eindcijfer voor het vak meegerekend voor die onderdelen die bij het herexamen zijn betrokken. De cijfers van die toetsen van het eerder afgelegde schoolexamen die betrekking hadden op niet tot het herexamen behorende onderdelen van het herexamen blijven van kracht in de weging waarmee het eindcijfer wordt bepaald. Het hoogste van de cijfers behaald bij het herexamen in een vak en bij het eerder afgelegde schoolexamen in dat vak geldt als eindcijfer voor dat vak.
3. De kandidaten die aan een herkansing als bedoeld in lid 1 van dit artikel wensen deel te nemen, dienen zich daartoe, onder opgave van het te herkansen onderdeel, de betreffende examinerator en het behaalde cijfer, op tijd schriftelijk aan te melden bij de betreffende kolomcoördinator. Voor het indienen van dit verzoek maakt men gebruik van de speciale herkansingsformulieren (papier of digitaal), waarop ook de uiterste inleverdatum staat vermeld.
4. Kandidaten die niet op de herexamendag aan het herexamen hebben kunnen deelnemen verliezen het herkansingsrecht.

6. PRAKTISCHE REGELS

Artikel 17. Gang van zaken

1. De kandidaten worden ieder leerjaar voor aanvang van de schoolexamentoetsen schriftelijk op de hoogte gesteld van de gang van zaken bij de schoolexamens.
2. De kolomcoördinator stelt de toetsroosters vast. In bijzondere omstandigheden kan de eindexamencommissie hiervan afwijken.
3. De kandidaten mogen geen verplichtingen op zich nemen die verhindering tot deelname aan het schoolexamen tot gevolg kunnen hebben.
4. Indien een kandidaat wegens ziekte of een andere zwaarwegende reden een bepaald onderdeel van het schoolexamen niet kan meemaken, stelt één der ouders of verzorgers in persoon, per e-mail of telefonisch vóór aanvang van het schoolexamenonderdeel de kolomcoördinator op de hoogte.
5. Bij de individueel af te nemen mondelinge toetsen kan op verzoek van de kandidaat en/of examinerator via de secretaris van de eindexamencommissie een bijzitter worden toegevoegd. De eindverantwoordelijkheid van het toe te kennen cijfer ligt uitsluitend bij de examinerator. Een verzoek voor een bijzitter moet minimaal twee weken vóór de betreffende toets worden ingediend.
6. Indien een kandidaat meent gegronde bezwaren te kunnen aanvoeren tegen de gang van zaken bij een bepaald onderdeel van het schoolexamen, dan wendt hij zich zo spoedig mogelijk tot de examinerator en de kolomcoördinator en indien dit niet tot een oplossing leidt tot secretaris van de eindexamencommissie. De eindexamencommissie spreekt zijn oordeel uit, de kandidaat, de desbetreffende examinerator en eventueel de toezichthouder gehoord hebbende.
In een uiterste geval kunnen de kandidaat en zijn wettelijke vertegenwoordigers een schriftelijke klacht indienen bij de Klachtencommissie eindexamens Sophianum, Landsraderweg 3, 6271 NT Gulpen.
7. In gevallen waarin deze regeling niet voorziet, beslist de eindexamencommissie.

7. OVERZICHT PTA PER VAK

Cohort: 2021-2023		havo					Vak: Nederlands	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:
4	2	SE42	50 min	10 %	S	Ja	Domein D argumentatieve vaardigheden	Nieuw Nederlands cursus argumenteren (met eventuele aanvullingen van examenblad).
4	3	SE43	50 min	15 %	S	Ja	Domein E literatuur	Reader literatuurgeschiedenis (periodes aangegeven door docent).
SE Totaal leerjaar 4				25%				
5	1	SE51	150min	35%	S	Ja	Domein C schrijfvaardigheid en domein D argumentatieve vaardigheden	Reader schrijfvaardigheid en Nieuw Nederlands cursus argumenteren (met eventuele aanvullingen van examenblad).
5	2	SE52a	30 min	15%	MO	Ja	Domein B mondelinge taalvaardigheid en Domein D argumentatieve vaardigheden	Reader spreken en Nieuw Nederlands cursus argumenteren
5	3	SE52b	15 min	25%	MO	Ja	Domein E literatuur	Reader literatuur (SE gaat over 8 gelezen literaire werken).
SE Totaal leerjaar 5				75%				
SE Totaal leerjaar 4 + 5:				100%				

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: Engels		
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	2	SE42	50 min	10 %	S	Ja	Domein E1 Eindterm 7	Leerlingen lezen twee literaire werken en maken een schriftelijke toets bestaande uit open en gesloten vragen	
4	3	SE43	25 min	25 %	MO	Nee	Domein C Subdomein C1 Eindterm 3 C2 Eindterm 4 Domein D1 Eindterm 5 Domein D2 Eindterm 6	Presentatie over een voorbereid onderwerp van kennis van land en volk Gesprek in de doeltaal over zichzelf, persoonlijke alledaagse leefomgeving, interesses en toekomstplannen. Deze onderwerpen worden schriftelijk voorbereid middels een biografie en een sollicitatiebrief	
SE-totaal leerjaar 4				35%					
5	1	SE51	100 min	25%	S	Ja	Domein D1 Eindterm 5	Toepassen van briefconventies, woordenschat en grammaticale structuren bij schriftelijke correspondentie, schrijven van een opstel, en maken van open en gesloten opdrachten over grammatica en idioom (dit examen zal gemodelleerd zijn naar het Anglia Advanced examen; www.anglia.nl)	
5	2	SE52a	100 min	25%	S	Nee	Domein B Eindterm 2	Luistertoets	
5	2	SE52b	50 min	15%	S	Ja	Domein E1 Eindterm 7	Leerlingen lezen twee literaire werken en maken een schriftelijke toets bestaande uit open en gesloten vragen	
SE-totaal leerjaar 5				65%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: Duits		
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	2	SE42	100 min	25%	S	Ja	Domein B Eindterm 2	Toepassing luisterstrategieën & woordenschat op ERK- niveau B1 via een CITO kijk-/luistertoets.	
4	3	SE43	25 min	25%	MO	Ja	Domein C Eindterm 3 Eindterm 4	Mondelinge interactie in de doeltaal in de vorm van een dialoog over stellingen rondom thema's, minimaal voldoende aan ERK- niveau B1. Mondelinge productie van de doeltaal in de vorm van een monoloog over een thema naar eigen keuze, minimaal voldoende aan ERK- niveau B1.	
SE-totaal leerjaar 4				50%					
5	1	SE51	50 min	25%	S	Ja	Domein D Eindterm 5 en 6	Toepassing van briefconventies, woordenschat en grammaticale structuren bij schriftelijke correspondentie.	
5	2	SE52	50 min	25%	S	Ja	Domein E Eindterm 7	Behandelde literatuurmodules en verhalen in havo 4 en 5. De verslaglegging van de 3 eigen gelezen literaire werken, conform het aangeboden format.	
SE-totaal leerjaar 5				50%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

		Cohort: 2021-2023			HAVO			Vak: Frans	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1	SE41	10 min.	10%	MO	nee	Domein C2 Eindterm 4	Presentatie over een alledaags onderwerp op basis van oefenmateriaal uit syllabus production orale	
4	3	SE43	100 min	25 %	S	ja	Domein D Eindterm 5 en 6	Toepassing van briefconventies, woordenschat en grammaticale structuren bij schriftelijke correspondentie. Schrijfdossier vooraf tijdig inleveren volgens format en deadline ELO	
SE-totaal leerjaar 4				35%					
5	1	SE51	30 min.	25%	MO	ja	Domein C1 en C2 Eindtermen 3 en 4	Syllabus production orale en oefenmateriaal mbt praktische situaties en omschrijvingen Eigen onderwerp voorbereiden aan de hand van beeldmateriaal	
5	2	SE52a	100 min	25%	S	ja	Domein B Eindterm 2	Cito Kijk-en luistertoets: Leerlingen hebben zowel binnen als buiten de les geoefend met diverse luisteropdrachten en toetsen	
5	2	SE52b	50 min	15%	S	ja	Domein E Eindterm 7	Behandelde literatuurprojecten en gelezen werken	
SE-totaal leerjaar 5				65%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

		Cohort: 2021-2023			HAVO			Vak: CKV	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1 (week 42)	SE41	7 weken	10%	PO	Nee	Domein A: Verkennen	CZP1: De kandidaat kan de eigen ervaring met kunst, kunstzinnige interesses, kennis van en opvattingen over kunst beschrijven en daarop reflecteren.	
4	2 (week 51)	SE42a	8 weken	20%	PO	Nee	Domein B: Verbreden Domein C: Verdiepen Domein D: Verbinden	DISCAP1: Kunstervaring opdoen door in contact te komen met de discipline fotografie	
4	2 (week 8)	SE42b	7 weken	20%	PO	Nee	Domein B: Verbreden Domein C: Verdiepen Domein D: Verbinden	DISCAP2: Kunstervaring opdoen door in contact te komen met de discipline beeldende kunst	
4	3 (week 20)	SE43a	11 weken	20%	PO	Nee	Domein B: Verbreden Domein C: Verdiepen Domein D: Verbinden	DISCAP3: Kunstervaring opdoen door in contact te komen met de discipline theater	
4	3 (week 26)	SE43b	7 weken	20%	PO	Nee	Domein A: Verkennen Domein B: Verbreden Domein C: Verdiepen Domein D: Verbinden	ONDERZOEK: De leerling onderzoekt een of meer aspecten van een artistiek creatief proces	
4	3 (week 26)	SE43c	7 weken	10%	PO	Nee	Domein D: Verbinden	CZP2: De kandidaat kan de opgedane ervaring met kunst, kunstzinnige interesses, kennis van en opvattingen over kunst	

									beschrijven en daarop reflecteren.
SE-totaal leerjaar 4				100%					
5*									
SE-totaal leerjaar 5				n.v.t.					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

Het vak CKV wordt in leerjaar 4 afgesloten.

Cohort: 2021 - 2023				HAVO			Vak: Maatschappijleer	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:
4	1	SE41	50 min	10%	S	Ja	A 1-2	H1 Maatschappelijk geluk H2 Geluk realiseren H3 Samenleving inrichten
4	2	SE42	100 min	30%	S	Ja	D 1-2-3-4 E 1-2-3-4	H4 Verzorgingsstaat H5 Pluriforme samenleving
4	3	SE43a	100 min	30%	S	Ja	B 1-2-3 C 1-2-3	H6 Parlementaire democratie H7 Rechtsstaat
4	3	SE43b	10 weken	30%	PO	Nee	A1-2	Verdiepingsopdracht H 4 t/m 7
SE Totaal leerjaar 4				100%				
SE Totaal leerjaar 5*				n.v.t.				
SE Totaal leerjaar 4 + 5:				100%				

Het vak maatschappijleer wordt in leerjaar 4 afgesloten.

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: Lichamelijke opvoeding		
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1-3	SE41	Nvt	o-v-g	HD	Nee	Domein A+B+C+E	Spel/Turnen/Atletiek	
4	1-3	SE42	Nvt	o-v-g	HD	Nee	Domein A+B+C+E	Bewegen&Muziek/Zelfverdediging/ Spel	
4	1-3	SE43	Nvt	o-v-g	HD	Nee	Domein A+B+C+D+E	Spel/Turnen/Atletiek	
SE Totaal leerjaar 4				50%					
5	1-2	SE51	Nvt	o-v-g	HD	Nee	Domein A+B+C+E	Sportoriëntatie keuze 1	
5	1-2	SE52	Nvt	o-v-g	HD	Nee	Domein A+B+C+E	Sportoriëntatie keuze 2	
5	1-2	SE53	Nvt	o-v-g	HD	Nee	Domein A+B+C+E	Sportoriëntatie keuze 3	
SE Totaal leerjaar 5				50%					
SE Totaal leerjaar 4 + 5				100%					

Toelichting:

- Conform de wettelijke voorschriften zal de beoordeling plaatsvinden op basis van de vorderingen/groei die de leerling doormaakt mbt. de aangeboden leerstof. Basisvoorwaarden hiervoor zijn: aanwezigheid, inzet, motivatie en omgang met docenten en medeleerlingen. De eindbeoordeling staat los van de formatieve beoordelingen gedurende het jaar.**
- Beoordeling in de vorm van:**
 - O= Onvoldoende** : **De leerling heeft niet voldaan aan de gestelde kerndoelen.**
 - V= Voldoende** : **De leerling heeft voldaan aan de gestelde kerndoelen.**
 - G= Goed** : **De leerling met veel kwaliteit heeft voldaan aan de gestelde kerndoelen.**

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: Bedrijfseconomie		
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	2	SE42	100 min	15%	S	Ja	A, B1 t/m B3	H1 t/m H3 (basisvaardigheden) en H5 t/m H11 (van persoon naar rechtspersoon)	
4	3	SE43	100 min	25%	S	Ja	A, B, C en D2	H1 t/m H3 (basisvaardigheden), H5 t/m H13 (van persoon naar rechtspersoon), H14 t/m H16 (interne organisatie en personeelsbeleid)	
SE-totaal leerjaar 4				40%					
5	1	SE51a	10 slu	5%	PO	Nee	A en C1	Interview manager	
5	1	SE51b	100 min	25%	S	Ja	A, D, E en F2	H17 t/m H20 (investeren en financieren), H21 t/m H24 (marketing) en H25 t/m H27 (financieel beleid)	
5	2	SE52	100 min	30%	S	Ja	A, B, C2, D2, E2, F en G	H1 t/m H3 (basisvaardigheden), H5 t/m H13 (van persoon naar rechtspersoon), H16 (personeelsbeleid), H17 t/m H20 (investeren en financieren), H21 t/m H23 (marketing), H25 t/m H30 (financieel beleid), H31 t/m H35 (verslaggeving)	
SE-totaal leerjaar 5				60%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5				100%					

		Cohort: 2021-2023			HAVO			Vak: Economie	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	2	SE42	100 min	15%	S	Ja	A: 1 t/m 4 B t/m G H: 1.5 t/m 1.8	Lesbrieven: Crisis, Vragers & Aanbieders, Jong en Oud (H1 t/m H5), Rekonomie (digitale lesbrief)	
4	3	SE43	100 min	25%	S	Ja	A: 1 t/m 4 B t/m G H: 1.5 t/m 1.8 I: 1.5 t/m 1.7	Lesbrieven: Crisis, Vragers & Aanbieders, Jong en Oud, Werk & Werkloosheid Rekonomie (digitale lesbrief)	
SE-totaal leerjaar 4				40%					
5	2	SE51a	50 min	2%	PO	Nee	A5	Klaslokaalexperiment	
5	2	SE51b	100 min	25%	S	Ja	A: 1 t/m 4 B t/m G H: 1.5 t/m 1.8 I: 1.5 t/m 1.7	Lesbrieven Jong & oud, Vragers & Aanbieders, Markt en overheid, Rekonomie (digitale lesbrief)	
5	3	SE52a	50 min	3%	PO	Nee	A5	Klaslokaalexperiment	
5	3	SE52b	100 min	30%	S	Ja	A t/m I	Lesbrieven Jong en Oud, Vragers & Aanbieders, Markt en overheid, Europa, Verdiene en uitgeven	
SE-totaal leerjaar 5				60%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

		Cohort: 2021-2023			HAVO			Vak: Aardrijkskunde	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1	SE41	100 min	10%	S	Ja	B1 t/m B3	BuiteNLand 3 ^{de} editie Domein wereld H1 Wereldbeeld	
4	2	SE42	100 min	10%	S	Ja	C1 t/m C3	BuiteNLand 3 ^{de} editie Domein aarde H2 Klimaat en landschap	
4	3	SE43a	100 min	10%	S	Ja	E1 + E2	BuiteNLand 3 ^{de} editie Domein leefomgeving H3 Stedelijke gebieden H4 Wateroverlast	
4	3	PO43b	4 weken	10%	S	Nee	A1 + A2	BuiteNLand 3 ^{de} editie H5 Onderzoek in je eigen regio	
SE-totaal leerjaar 4:				40%					
5	1	SE51a	100 min	30%	S	Ja	B1 t/m B3 C1 t/m C3	BuiteNLand 3 ^{de} editie Domeinen wereld, aarde H1 Globalisering H2 Endogene en exogene processen H5 Herhaling aarde	
5	1	SE51b	50 min	2%	S	Nee	B2	H1 Globalisering	
5	1	SE51c	50 min	2%	S	Nee	C2	H2 Endogene en exogene processen	
5	2	SE52a	100 min	25%	S	Ja	D1 + D2 E1	BuiteNLand 3 ^{de} editie Domeinen gebieden, leefomgeving H3 Brazilië H4 Herhaling wereld H6 Herhaling Leefomgeving	
5	2	SE52b	50 min	1%	S	Nee	D1	H3 Brazilië	
SE-totaal leerjaar 5				60%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5:				100%					

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: Geschiedenis		
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1	SE41	100 min	10%	S	Ja	A historisch besef B Oriëntatiekennis	B Hoe werkt geschiedenis? C Oriëntatiekennis: jagers/verzamelaars, oudheid, monniken en ridders Kenmerkende aspecten 1 t/m 12	
4	2	SE42	100 min	10%	S	Ja	A historisch besef B Oriëntatiekennis	Onderdeel C Oriëntatiekennis: middeleeuwen, steden en staten, ontdekkers en hervormers, regenten en vorsten, pruiken en revoluties, burgers en stoommachines Kenmerkende aspecten 1 t/m 36	
4	3	SE43	100 min	20%	S	Ja	A historisch besef B Oriëntatiekennis C thema's	Onderdeel C Oriëntatiekennis: Steden en staten, ontdekkers en hervormers, regenten en vorsten, pruiken en revoluties, burgers en stoommachines, wereldoorlogen en crisis, televisie en computer Thema: de Eerste en de Derde Wereldoorlog Thema Slavernijverleden Kenmerkende aspecten 1 t/m 49	
SE-totaal leerjaar 4				40%					
5	1	SE51	100 min	30%	S	Ja	A historisch besef B Oriëntatiekennis C: thema's D: Geschiedenis van de rechtsstaat en van de	Thema Rechtsstaat en Democratie HC: Nederland 1848-2008	

							parlementaire democratie E: oriëntatie op studie en beroep	Vroegmoderne tijd, moderne tijd Kenmerkende aspecten 1 t/m 49
5	2	SE52	100 min	30%	S	Ja	A historisch besef B orientatiëkennis	HC: Nederland 1848-2008 HC: Industrie en kolonialisme in het Britse Rijk HC: Democratie en dictatuur in Duitsland Vroegmoderne tijd, moderne tijd Kenmerkende aspecten 1 t/m 49
SE-totaal leerjaar 5				60%				
SE-totaal leerjaar 4 + 5:				100%				

		Cohort: 2021-2023			HAVO			Vak: Muziek	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	2	SE42	100 min	15%	S	Ja	Domein A1 Domein A2 Domein A3	BeatsNbits Bovenbouw Luistervaardigheid Poplab: Popmuziek Muziek voor dans: Middeleeuwen, Renaissance, Barok	
4	3	SE43a	100 min	15%	S	Ja	Domein A1 Domein A2 Domein A3	BeatsNbits Bovenbouw Luistervaardigheid Muziek voor dans: Middeleeuwen, Renaissance, Barok Muziek verwoordt: Classicisme, Romantiek	
4	3	SE43b	3 min	10%	PO	Nee	Domein B1	Uitvoeren van zelf te kiezen instrumentale of vocale compositie	
SE-totaal leerjaar 4				40%					
5	1	SE51	100 min	25%	S	Ja	Domein A1 Domein A2 Domein A3	BeatsNbits Bovenbouw Luistervaardigheid Constructies: Barok, Classicisme, Romantiek	
5	2	SE52a	100 min	25%	S	Ja	Domein A1 Domein A2 Domein A3	BeatsNbits Bovenbouw Luistervaardigheid Line Up: Romantiek, Moderne Klassieke Muziek, Jazz	
5	2	SE52b	3 min	10%	PO	Nee	Domein B1 Domein B2	Uitvoeren van zelf te kiezen instrumentale of vocale compositie. Koor en/of combo.	
SE-totaal leerjaar 5				60%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

		Cohort: 2021-2023			HAVO			Vak: Tekenen	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1	SE41a	11 weken	5%	PO	Nee	Domein B Praktijk	Opdracht typografie Inhoud: Kennis maken met verschillende vormen van typografie, uitgevoerd in verschillende materialen en technieken	
4	1	SE41b	100 min	5%	S	Ja	Domein A Vaktheorie	Algemene kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis incl. bijhorende beeldende begrippen: het analyseren en beschrijven van kunstvoorbeelden over de Middeleeuwen t/m Rococo incl. examenvragen.	
4	2	SE42	100 min	5%	S	Ja	Domein A Vaktheorie	Algemene kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis incl. de bijbehorende beeldende begrippen: het analyseren en beschrijven van kunstvoorbeelden over Neoclassicisme t/m Post- Impressionisme incl. examenvragen.	
4	3	SE43a	7 weken	5%	PO	Nee	Domein B Praktijk	Metamorfose opdracht Inhoud: De grondvorm van het stuk fruit is de aanleiding tot een vormverandering naar een ander voorwerp.	
4	3	SE43b	100 min	10%	S	Ja	Domein A Vaktheorie	Algemene kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis incl. de bijbehorende beeldende begrippen: het analyseren en beschrijven van kunstvoorbeelden over Middeleeuwen t/m Post- Impressionisme incl. examenvragen.	
SE-totaal leerjaar 4				30%					

Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:
5	1	SE51a	100 min	20%	S	Ja	Domein A Vaktheorie	Algemene kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis incl. kennis van de beeldende begrippen van leerjaar 4 en 5. Impressionisme t/m heden incl. examenvragen (tot waar we gekomen zijn)
5	1	SE 51b	9 weken	10 %	PO	Nee	Domein B Praktijk	Ontwerp een affiche van een stad met slogan Inhoud: Kennis maken met grafische vormgeving en verschillende vormen van typografie, uitgevoerd in verschillende materialen en technieken
5	2	SE 52a	100 min	20 %	S	Ja	Domein A Vaktheorie	Algemene kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis incl. kennis van de beeldende begrippen van leerjaar 4 en 5. Hele kunstgeschiedenis vanaf de Middeleeuwen tot heden incl. examenvragen van voorgaande jaren.
5	2	SE52b	7 weken	20 %	PO	Nee	Domein B Praktijk	SPE (School praktisch examen) Toets vorm: Eindwerkstuk incl. de onderzoekende en ontwerpfase uitvoerig onderzocht en vastgelegd
SE-totaal leerjaar 5				70%				
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%				

		Cohort: 2021-2023			HAVO			Vak: Biologie	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1	SE41	50 min	5%	S	Ja	B2, C2, D3, E2, E3, E4	Thema 1: Inleiding in de biologie Thema 2: Voortplanting <i>(Methode: Biologie voor jou-MAX)</i>	
4	2	SE42	50 min	10%	S	Ja	B2, B3, B4, B6, B7, C2, D3, E2, E3, E4, F1, F2, F3	Thema 1: Inleiding in de biologie Thema 2: Voortplanting Thema 3: Genetica Thema 4: Evolutie <i>(Methode: Biologie voor jou-MAX)</i>	
4	3	SE43	100 min	25%	S	Ja	B2, B3, B4, B6, B7, B8, C2, C3, D2, D3, D4, E2, E3, E4, F1, F2, F3	Thema 1: Inleiding in de biologie Thema 2: Voortplanting Thema 3: Genetica Thema 4: Evolutie Thema 5: Regeling Thema 6: Waarneming en gedrag Thema 7: Ecologie en milieu <i>(Methode: Biologie voor jou-MAX)</i>	
SE-totaal leerjaar 4				40%					
5	1	SE51	100 min	25%	S	Ja	B1, B2, B3, B4, B6, B7, B8, C1, C2, C3, D1, D2, D3, D4, E1, E2, E3, E4, F1, F2, F3	Thema 1: Inleiding in de biologie Thema 2: Voortplanting Thema 3: Genetica Thema 4: Evolutie Thema 5: Regeling Thema 6: Waarneming en gedrag Thema 7: Ecologie en milieu Thema 1: Stofwisseling in de cel Thema 2: DNA Thema 3: Vertering <i>(Methode: Biologie voor jou-MAX)</i>	

5	2	SE52	100 min	35%	S	Ja	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, C1, C2, C3, D1, D2, D3, D4, E1, E2, E3, E4, F1, F2, F3	Thema 1: Inleiding in de biologie Thema 2: Voortplanting Thema 3: Genetica Thema 4: Evolutie Thema 5: Regeling Thema 6: Waarneming en gedrag Thema 7: Ecologie en milieu Thema 1: Stofwisseling in de cel Thema 2: DNA Thema 3: Vertering Thema 4: Transport Thema 5: Gaswisseling en uitscheiding Thema 6: Afweer Thema 7: Samenhang van de biologie (Methode: Biologie voor jou-MAX)
SE-totaal leerjaar 5				60%				
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%				

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: Natuurkunde		
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1	SE41	100 min	10%	S	Ja	A, C1, D1, D2, G1	Newton deel 4 havo H1, H3, H6	
4	2	SE42	100 min	4%	PO	Nee	A, I1, G1	Newton deel 4 havo H1, H6	
4	3	SE43a	50 min	4%	PO	Nee	A, I1, D1	Newton deel 4 havo H3, H6	
4	3	SE43b	100 min	25%	S	Ja	A, B2, B3, C1, D1, D2, G1	Newton deel 4 havo H1 t/m 6 + K1 optica	
SE-totaal leerjaar 4				43%					
5	1	SE51a	100 min	20%	S	Ja	A, B1, B2, D1, G1, G2	Newton deel 4 havo H1, 3, 5, 6 Newton deel 5 havo H7 + K2 technische automatisering	
5	1	SE51b	100 min	4%	PO	Nee	A, I1, I3, G1	Newton deel 4 havo H1, H6 Newton deel 5 havo H7	
5	1	SE51c	50 min	4%	PO	Nee	A, I1, I3, G1, G2	K2 technische automatisering Newton deel 4 havo H1	
5	2	SE52a	100 min	4%	PO	Nee	A, I1, I2, C1	Newton deel 4 havo H2, H4, H6, Newton deel 5 havo H8	
5	2	SE52b	100 min	25%	S	Ja	A, C1, C2, D1, D2, E1	Newton deel 4 havo H2, 3, 4, 6, Newton deel 5 havo H8 + 9	
SE-totaal leerjaar 5				57%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: Scheikunde		
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	2	SE42	50 min	10%	S	Ja	A, B, C, D	Chemie overal: H1 t/m H4	
4	3	SE43a	100 min	10%	PO	Nee	A, B, C, D	Practicum zouten	
4	3	SE43b	100 min	20%	S	Ja	A, B, C, D, E, F	Chemie overal: H1 t/m H7	
SE-totaal leerjaar 4				40%					
5	1	SE51a	150 min	15%	PO	Nee	A, B, C, D	Practicum titratie	
5	1	SE51b	100 min	20%	S	Ja	A, B, C, D, E, F	Chemie overal: H1 t/m H9	
5	2	SE52	100 min	25%	S	Ja	A, B, C, D, E, F, G	Chemie overal: H1 t/m H13	
SE-totaal leerjaar 5				60%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: O&O	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:
4	1	SE41	100 min	15%	S	Ja	A1-3, A5-8, B1-4, C3-4 en één uit D1-7	Basisvaardigheden, Excel, Word, Onderzoeks- en Ontwerpcyclus
4	2+3	SE43A	80 klokuren	30%	PO	Nee	A1-4, A5/6, A7-8, B1-4, C3-6 en één uit D1-7.	Keuzeproject I
4	3	SE43B	30 min	5%	MO	Nee	A1-8, B2-4, C1-2, C6	Presentation of Learning
SE-totaal leerjaar 4				50%				
5	1+2	SE52	120 klokuren	50%	PO	Nee*	A1-4, A5/6, A7-8, B1-4, C3-6 en één uit D1-7	Meesterproef
SE-totaal leerjaar 5				50%				
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%				

NB: PTA O&O:

- ✓ Bij een procescijfer hoger dan een 6 en een productcijfer lager dan een 6 is een reparatieopdracht voor het productcijfer mogelijk. Deze wordt in overleg met de docent O&O vastgesteld.

Cohort: 2021-2023		HAVO					Vak: Wiskunde A		
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:	
4	1	SE41	100 min	10%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1, B2 C: C1, C2, C4 E: E2	Getal en Ruimte 12 ^e editie: H1: Tabellen en grafieken H2: De statistische cyclus	
4	2	SE42	100 min	15%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1 t/m B3 C: C1, C2, C4 D	Getal en Ruimte 12 ^e editie: H3: Lineair verbanden H4: Handig tellen H5: Veranderingen	
4	3	SE43	100 min	15%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1 t/m B3 C: C1 t/m C4 D, E: E1 t/m E4	Getal en Ruimte 12 ^e editie: H5: Veranderingen H6 Rekenregels en formules H7: Statistiek en beslissen	
SE-totaal leerjaar 4				40%					
5	1	SE51	150 min	25%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1, B2 C: C1, C2, C4, C5 E: E1 t/m E4	Getal & Ruimte 12 ^e editie: H6 Rekenregels en formules H7: Statistiek en beslissen H9: Exponentiële verbanden H10: Statistiek gebruiken	
5	2	SE52a	150 min	10%	PO	Nee	A: A1 t/m A3 E: E1 t/m E5	Getal & Ruimte 12 ^e editie: H2: De statistische cyclus H7: Statistiek en beslissen H8: Statistiek met de computer H10: Statistiek gebruiken	
5	2	SE52b	150 min	25%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1, B2 C: C1 t/m C5, E: E1 t/m E4	Getal & Ruimte 11 ^e editie H6: Rekenregels en formules H7: Statistiek en beslissen H9: Exponentiële verbanden H10: Statistiek gebruiken H11: Formules en variabelen	
SE-totaal leerjaar 5				60%					
SE-totaal leerjaar 4 + 5 :				100%					

NB: PTA wiskunde A:

✓ Bij elk schoolexamen in dit PTA dienen de voorgaande hoofdstukken gekend te worden, aangezien deze als voorkennis dienen voor de getoetste hoofdstukken.

- ✓ De leerling moet bij ieder schoolexamen de grafische rekenmachine (Type: TI-Nspire CX) en de bij de leerboeken behorende ICT op een juiste wijze kunnen gebruiken. Bij schoolexamens wordt de grafische rekenmachine in de examenstand gezet. Bepaalde programma's en bestanden mogen dan niet worden gebruikt. Een gewone rekenmachine is niet toegestaan. Naast pen, potlood en gum zijn een geodriehoek, passer en kleurpotloden verplichte standaard hulpmiddelen.

Cohort: 2021-2023				HAVO			Vak: Wiskunde B	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:
4	1	SE41	100 min	10%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B2 C: C1	Getal & Ruimte 12 ^e editie: H1: Formules, grafieken en vergelijkingen H3: Hoeken en afstanden
4	2	SE42	100 min	15%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1,B2&B3 C: C1	Getal & Ruimte 12 ^e editie: H3: Hoeken en afstanden H4: Werken met formules H5: Machten, exponenten en logaritmen
4	3	SE43	100 min	20%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1,B2& B3 C: C1 D: D1 t/m D4	Getal & Ruimte 12 ^e editie: H2: Veranderingen H5: Machten, exponenten en logaritmen H6: De afgeleide functie
SE-totaal leerjaar: 4				45%				
5	1	SE51	150 min	25%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1,B2 C: C1 & C2 D: D1 t/m D4	Getal & Ruimte 12 ^e editie: H6: De afgeleide functie H7: Lijnen en cirkels H8: Goniometrie
5	2	SE52	150 min	30%	S	Ja	A: A1 t/m A3 B: B1,B2& B3 C: C1 & C2 D: D1 t/m D4	H6: De afgeleide functie H8: Goniometrie H9: Exponentiële verbanden H10: Meetkundige berekeningen H11: Verbanden en functies
SE-totaal leerjaar : 5				55%				
SE-totaal leerjaar 4 + 5:				100%				

NB: PTA wiskunde B:

- ✓ Bij elk schoolexamen in dit PTA dienen de voorgaande hoofdstukken gekend te worden, aangezien deze als voorkennis dienen voor de getoetste hoofdstukken.

- ✓ *De leerling moet bij ieder schoolexamen de grafische rekenmachine (Type: TI-Nspire CX) en de bij de leerboeken behorende ICT op een juiste wijze kunnen gebruiken. Bij schoolexamens wordt de grafische rekenmachine in de examenstand gezet. Bepaalde programma's en bestanden mogen dan niet worden gebruikt. Een gewone rekenmachine is niet toegestaan. Naast pen, potlood en gum zijn een geodriehoek, passer en kleurpotloden verplichte standaard hulpmiddelen.*

Cohort: 2021 - 2023		HAVO					Vak: Rekenen	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar:	Eindtermen:	Leerstof:
4	2	SE42	150 min	100%	S	Ja	Rekenen referentieniveau 3F	Getallen, verhoudingen, Meten en Meetkunde, Verbanden Studiemateriaal via Studyflow
SE Totaal leerjaar 4				100%				
5*								
SE Totaal leerjaar 5				n.v.t.				
SE- totaal leerjaar 4 + 5:				100%				

NB: PTA Rekenen

- ✓ Het PTA REKENEN geldt alleen voor leerlingen in het profiel C&M zonder wiskunde A.
- ✓ Bij een cijfer lager dan 5,5 bij de eerste afname is de leerling verplicht deel te nemen aan de herkansing van rekenen in periode SE43. Deze herkansing valt buiten de reguliere herkansingsregeling.

Cohort: 2021-2023				HAVO			Vak: Profielwerkstuk	
Leerjaar:	Periode:	Toets:	Duur:	Gewicht:	Vorm:	Herkansbaar	Eindtermen:	Leerstof:
SE-totaal leerjaar 4				0%				
5	1 & 2	SE52	80 slu	100%	S	nee	n.v.t.	Profielwerkstuk: Het profielwerkstuk in het havo is een onderzoeksopdracht, die betrekking heeft op één of meer vakken van het eindexamen. Ten minste één van deze vakken heeft een omvang van 400 uur of meer voor havo
SE totaal leerjaar 5				100%				
SE- totaal leerjaar 4 & 5				100%				

NB: PTA Profielwerkstuk:

- ✓ Bij een *productcijfer lager dan 6* is een reparatieopdracht in de vorm van een presentatie voor het productcijfer mogelijk. Dit wordt in overleg met de begeleidende docent vastgesteld.
- ✓ Het eindcijfer van het profielwerkstuk maakt, samen met maatschappijleer en CKV (alleen atheneum), onderdeel uit van het combinatiecijfer en telt mee voor het centraal examen. Specifieke uitleg en deadlines worden gecommuniceerd via de jaarlijkse Handleiding profielwerkstuk